

Мельникова О.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна

ВПЛИВ ОНЛАЙН-ОСВІТИ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному світі в епоху інформаційної революції найважливішими ресурсами виступають знання і вміння. Одним з найбільш значущих аспектів розвитку національної економіки є розширення можливостей для реалізації та вдосконалення людського капіталу. Сприятиме цьому якісна освіта, яка в останні роки стала більш доступною за рахунок поширення онлайн-навчання, яке може зіграти важливу роль у розвитку індустрії освіти в цілому з точки зору грошей і інновацій. Очікується, що в зв'язку зі зростаючою популярністю інтернету і великою кількістю активних користувачів (в Україні приріст онлайн-користувачів за 2018 р. становив 60%, і на сьогодні вже 22,93 млн українців є регулярними користувачами інтернет [4]), ринок онлайн-освіти буде демонструвати високі темпи зростання протягом найближчого періоду. Прогнозується, що щорічний приріст світового ринку онлайн-освіти становитиме 10,26%, а до 2023 року загальний обсяг ринку складе 286,62 млрд доларів США [3]. Тому доцільно дослідити, чи сприятиме таке стабільне зростання цієї галузі загальному піднесенню національних економік, тобто чи має вплив онлайн-освіта на економічний розвиток країни.

Онлайн-освіта є інноваційною формою навчання, що проходить із застосуванням ресурсів та технологій глобальної мережі Інтернет через оцифровані платформи за допомогою комп'ютерів, ноутбуків чи смартфонів. Онлайн-освіта в економічному аспекті, як і будь-яка інша сфера виробництва, передбачає соціально-економічні відносини між людьми з приводу навчання, виховання та підготовки робочої сили відповідних кваліфікаційних рівнів для різних галузей у всіх сферах суспільного відтворення. Тому онлайн-освіта є невід'ємною складовою національної економіки більшості країн світу.

Коли економіка перебуває в стадії рецесії, професійна освіта та всі ініціативи, пов'язані з її розвитком, отримують все менше й менше ресурсів, фінансуються тільки найбільш економічно ефективні ініціативи. У цьому контексті онлайн-освіта як економічна стратегія являє собою швидке, а головне, масштабоване рішення щодо розвитку економічної системи в умовах дефіциту фінансових ресурсів. Скажімо, вартість розробки цифрових матеріалів для одного онлайн-курсу на

Coursera.org оцінюється в 15–30 тис. доларів, при цьому платформа здатна забезпечити до 50 тис. слухачів на кожен курс [1].

Онлайн-навчання сприяє підвищенню рівня освіти учасників суспільного виробництва. Високий рівень освіти покращує економічне становище як окремих громадян (доступ до високооплачуваної роботи та поліпшення соціального становища), так і суспільства в цілому (наявність високоосвіченої та кваліфікованої робочої сили, що забезпечує підвищення ефективності виробництва). Так, наприклад, кожний витрачений долар на освіту співробітників компанії IBM збільшив їх продуктивність на 30 доларів [1].

При формуванні людського капіталу має місце «обопільний розмножувальний ефект», який полягає в тому, що в процесі навчання зростають компетенції не тільки у здобувачів онлайн-освіти, а й у викладача, що згодом призводить до зростання заробітків, як першого, так і другого.

Онлайн-освіта забезпечує досить високий рівень використання нових технологій, зростання конкурентоспроможності, ефективності, інвестиційної привабливості і, нарешті, безпеки національної економіки. Країни зі слабкою підготовкою фахівців, як правило, приречені на розвиток в їхній економіці низько-і середньо-технологічних виробництв, галузей, орієнтованих на видобуток і неглибоку переробку сировини, складання відносно простих видів техніки й ін. У той же час країни, що володіють високоосвіченими працівниками, націленими на освоєння складних технологій, привертають увагу міжнародних корпорацій, які спеціалізуються на випуску наукомістких виробів та наданні високотехнологічних послуг.

Інтернет-освіта сприяє розширенню зайнятості та зростанню доходів викладачів, розробників курсів, програмістів, спеціалістів із технічної підтримки, укладачів підручників і т. ін. Дуже поширеним для цього виду діяльності є отримання «пасивного доходу». Тобто, витративши кошти на створення онлайн-курсу та його просування у певний період часу, власник контенту отримує дохід ще протягом тривалого періоду. Чим більш авторитетним буде автор освітнього курсу чи освітня платформа, чим актуальнішим і зрозумілим буде наданий контент, тим більш високим буде попит та тривалішим процес споживання освітніх інтернет-послуг.

Онлайн-освіта забезпечує соціальну рівність та економічну мобільність населення. Лише рівний доступ до якісної освіти, демократизація освітніх систем знімає соціальну напруженість у суспільстві, забезпечує практично кожного громадянина шансами на гідний рівень життя.

Інтернет-освіта задовольняє потреби ринку праці, що постійно змінюється, у фахівцяx. На сьогодні система підготовки та перепідготовки кадрів не відповідає вимогам створення і підтримки раціонально

збалансованої структури робочої сили. Це призводить, перш за все, до нераціонального використання трудових ресурсів, створення потенціалу зовнішньої міграції та інших соціальних наслідків. Саме за допомогою онлайн-курсів людина може опанувати у короткі строки нові фахові знання.

Роль інтернет-освіти полягає не тільки в збільшенні рівня доходів, але і в розширенні можливостей людини, доступності благ, які роблять її життя цікавішим, змістовним, щасливим. Освіта через мережу Інтернет розглядається як необхідне благо для зміцнення здоров'я і забезпечення активного довголіття людини, для виховання більш здорового і благополучного потомства, для збереження сприятливого навколишнього середовища, для взаєморозуміння різних груп населення.

Якісна інтернет-освіта має виконувати три головні завдання: по-перше, вона повинна виробляти у людини здатність перетворювати отримані відомості в знання; по-друге, вона повинна створювати основу для того, щоб людина вміла відокремлювати важливе від несуттєвого; по-третє, вона повинна пробуджувати допитливість, інтерес до нового, вміння отримувати задоволення від процесу навчання. Це служить передумовами для того, щоб ефективно вчитися надалі – протягом усього життя.

Освіта впродовж життя вже давно стала конкурентною необхідністю, і онлайн-технології є зручним інструментом для її забезпечення. Людина змінює рід своєї діяльності в середньому один раз на 10 років. Більше того, приблизно 40 % працівників у світі змінюють місце роботи щороку [2]. За таких умов можливість навчатися стає однією з найбажаніших переваг, яку може запропонувати роботодавець, який, у свою чергу, розглядає навчання працівників як хорошу інвестицію. Відповідно, все більше компаній платять за навчання своїх працівників, щоб їх кваліфікація відповідала постійним змінам у галузі. Американське товариство з навчання та розвитку у ході статистичних досліджень довело, що компанії, які пропонують всебічне навчання за цілою низкою предметів, отримали значно вищі доходи в порівнянні з тими, які цього не зробили. Крім того, на кожні додаткові 680 доларів, які витрачає компанія на онлайн-освіту, дохід акціонерів збільшується на 6%. Тому інвестування в капітал знань компанії так само важливо, як і вкладення у фізичний капітал [1].

Інтернет-освіта є невід'ємним елементом економіки знань, яка передбачає розробку інноваційних проєктів, наукових досліджень, впровадження сучасних технологій. Кардинальним чином підвищити ефективність використання всіх видів ресурсів у виробництві можна тільки на основі впровадження наукових відкриттів в сучасний технологічний процес. Сійке економічне зростання можливе тільки в умовах інноваційного типу розвитку економіки.

Отже, онлайн-освіта сприяє підвищенню рівня грамотності учасників суспільного виробництва, збільшенню продуктивності праці робітників, зростанню доходів учасників такого навчального процесу, забезпеченню соціальної рівності та економічної мобільності населення, задоволенню потреб мінливого ринку праці у фахівцях, впровадженню сучасних технологій та розвитку НТП. У інтернет-освіті є всі шанси рости і розвиватися в майбутньому, бо вона, ґрунтуючись на досягненнях у сфері високих технологій, створює зручні та доступні умови до формування освіченої людини з високим рівнем професіоналізму й сприяє підвищенню ефективності її праці. Перспективними напрямами розвитку цієї сфери національної економіки є залучення підприємців та юридичних осіб до онлайн-навчання своїх працівників як засобу підвищення продуктивності праці установ, орієнтація на розвиток адаптивної та мікроосвіти, екологізація електронного навчання та державне сприяння піднесенню онлайн-освіти.

Список використаних джерел:

1. Christopher Pappas Top 20 eLearning Statistics For 2019 You Need To Know. URL: <https://elearningindustry.com/top-elearning-statistics-2019>
2. Cordiner S. Is The Passive Income Of Online Courses As High As Everyone Says It is? URL: <https://elearningindustry.com/passive-income-of-online-courses-high-everyone-says>
3. Global Online Education Market (2018-2023) by Type, Technology, Vendor and End-User. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20180226006458/en/Global-Online-Education-Market-2018-2023-Type-Technology-2>
4. Проникнення інтернету в Україні. URL: https://inau.ua/sites/default/files/file/1910/dani_ustanovchyh_doslidzhen_iii_kvartal_2019_roku.pdf

Омецінська І.Я.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування*

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОПУБЛІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Важливим чинником розвитку суспільства є його інтелектуальне зростання. Збільшення інтелектуального потенціалу держави в значній мірі впливає на її національно-культурне та економічне зростання. У зв'язку з цим державна підтримка освіти має бути першочерговим завданням.